

Abonnement pour un an

250 piastres

Adresse:

Idjtihad Constantinople

Téléph: St. 865

XIX<sup>me</sup> ANNÉE

1 Nbre. : 1923 — No. 159

# اجتهاد

حياتی، فلسفی، اجتماعی فکر غزته سی

آبوممان: سنه لکی [ ۲۴ نسخه ]

داخل ایچون ۲ خارج ایچون

۲ بچق لیرادره

اداره خانه سی

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تلفون: استانبول ۸۶۵

«اون طقوزنجی سنه تأسیسیه»

نومرو ۱۵۹، ۱ تشرین ثانی ۱۹۲۳

## خلق آدم و خلقت حوا مسئله سی

علمای اسلامیة دن موسی جارا لله افندی  
بیکیفک اوزون کونلرده (روزه) سندن :

مکتب چو قولرینه علم حال ، و تاریخ مقدس  
کتابلرنده «حوا، آدمک صوک قابورغه سندن خلق ایدلدی»  
سوزی : بر مسئله اعتقادیه ویا حقیقت واقعه اولوق  
صفقیله تعلیم ایدلکده در . اهل حدیث : کتب حدیثده ،  
اهل تفسیر : « وخلق منها زوجها » آیت کریمه سنک  
تفسیرنده «حوا، آدمک صول قابورغه سندن خلق ایدلدی»  
سوزینی بالاتفاق سویلشلر .

شو سوز : هم مسئله ایمانیه ، هم حقیقت تاریخیه  
اولوق اوزره تکمیل کتب اسلامیة طرفندن کویا بالاجام  
قبول ایدلمشدر . اهل تفسیرک بیوکلی ده کو چوکلی ده ،  
متکلماری ده فقیهاری ده ، محدثاری ده ادیباری ده بلا  
استثنا شو سوزی کویا بر آغزندن سویلشلر .

شو سطرلری یازارکن تفسیرلرک بیوکلینه کوچو-  
کلینه ، کتب حدیثک شرحلرینه حاشیهلرینه مراجعت  
ایتدیم ؛ هپسندده عین سوزک تکرار ایدلمش اولدینی  
کوردیم .

قرآن کریمک عرفنه اوقدر مخالف بر تفسیرده  
علمای اسلام بر آغزندن نصل اتفاق ایدیه بیللمش ؛ تعجب  
ایتدم . برنایه دوشوندکدن صوکره بطلانی ظاهر اولور  
بر سوزله قرآن کریمک آیتلرینی تفسیر ایتک غایت بیوک  
بر مساهله دگلی ؛ وهمدن ناشی ، اصلی یوق سوزلرله آیت  
کریمه لری تفسیر ایتک ، قرآن کریمی تمامیه ابطال کبی  
بر جنایت اولمایورمی ؟

اگر « وخلق منها زوجها » آیت کریمه سنده «من»  
حرفی (تبعیض) ایچون اولوب «منها» «من ضلعها» معناسنده  
اولسه ایدی اوزمان :

« ومن آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجاً »  
« الله الذی خلقکم من ضعف »  
« خلق الانسان من عجل »

« لقد من الله على المؤمنين اذ بعث فيهم رسولا من

کتابنک « هر موجود Etre ، نامتناهییه مشتاق در  
و انسان نامزد کمال در » عنوانی بجئی صوک درجه ده  
جالب نظر در . واقعا حکیم عمر خیام ، ( برونو ) دن  
بشیوز بو قادر سنه اول « انسان » .

« توآمده بیادشاهی کردن »

دیهه رک انسانک و خلقتنک هدف ازلی وابدیسنک « کمال »  
اولدینی اعلان ایتشدی .

( برونو ) ( سپینوزا ) « پانته یزم » نک مبشری در .

« بن بیلیم ایدم کیزی عیان هپ سن ایمشین ،  
دلرده وجانلرده نهان هپ سن ایمشین ،  
سندن بو جهان ایچره نشان ایستر ایدم بن  
آخر شونی بیلیم که جهان هپ سن ایمشین . »

نغمه سنی او ، چوقدن ترنم ایتشدی .

هر صاحب نفس ، هر ذی حیات سبب ، اساس ،  
وحدت وکل اولان موجود نامتناهیی تعظیم و تقدیس  
ایتسین دیوردی . بونده حیاتی نعمت کورمک و عملی  
بر خیره منجر اولان نیک بینلک فلسفه سی ده مندرج در .  
( برونو ) نک کائناتی قاورایشی معظم و محتشم بر

شعر چاشنی سنی حائزدر :

« اگر کائناتی آ کلامایه عازم ایسه ، انسان ، کنیدیسی  
احاط ایدن سمایه و فوقنده اوچوشان عواله نظرلرینی  
وتفکرلرینی اعلا ایتسین » [\*] دیوردی .

بزده وقتیه

O divin athéisme des étoiles! [یعنی ای بیلدیزه

لرک صمدانی ناخدالنی ] مصرعیه باشلایان بر صونه یی  
بو طرز رؤیت الهام ایتشدی .

عبرالله جودت

[\*] Alf. Fouillée. Extraits des grands phi-  
losophes, page 177 .

[ دوام ایدجهک ]

انفسهم

« لقد جاءكم رسول من انفسكم »

کبی آیت کریمه لک مغالری ناصل اولوردی ؟

اولکی آیت کریمه « صول قابورغه لریکزدن سزه خاتونلر خلق ایتدک » معناسنده می اولور ؟ دیگر آیت کریمه لری ده او مشهور تفسیرله می تحریف ایدرز ؟

« فاتحه سورہ سندن اون بیک مسئله استخراج ایدرم » دعواسیله بیوک تفسیر یازان رازیلر ، قرائت ، اعراب ، کلام مسئله لرینه او قدر همت صرف ایدن قاضیلر ؛ دنیاده بنم تفسیر مک مثلی بولنماز سوزینه جسارت ایدن مدعیلر ؛ قرآن کریمی کندی مذهب لرینک طار دائره لرینه صوقش فقہیلر : قرآن کریمک آیت کریمه لرینی تفسیر ایدرکن بر آزاغتئا ایتسه لردی البته کوزل اولوردی . بعض کله لک زاهرینه آلدانوب قرآن کریمک آیت کریمه لرینی حقیقت واقعه خلافیه تفسیر ایتهمه یه اعتنا البته لازمدر .

نہوت ، عبارہ سی علمای اسلامک تفسیر لرینه برآز موافق حدیثلر ، بخاری مسلم کبی الک معتمد کتابلرده شارع کبیر علیہ الصلاۃ والسلام حضرت لرینک لسان تشریع لرندن اهل اسلام ایچون بیوک بر قانون اولق صفتیلر روایت ایدلمشدر . لکن سیاقی ، معناسی بالکیله باشقا حدیثله آرہ لرندہ هیچ بر مناسبت بولونمایان آیت کریمه یی تفسیر ایتدیلر دیملک علمای اسلامک بیوک شانلرینه موافق دکلدر .

اوحدیث شودر :

« عن ابی هريرة ان النبي صلى الله عليه وعلى آله قال: من كان يؤمن بالله واليوم الآخر فلا يؤذى جاره . واستوصوا بالنساء خيراً . فانهم خلقن من ضلع . وان اعوج شيء في الضلع اعلاه . اذا ذهب تقيمه كسرت . وان تركته لم يزل اعوج . واستوصوا بالنساء خيراً . » متفق عليه .

شو بالاتفاق صحیح حدیث محترم : قادینلره ظلم ایتهمک ، حقوق لرینه رعایت ایتک ، وار ایسه قصور لرینی عفو ایتک ، احیاناً جفالرینه ده تحمل ایتک حقندہ شارع

کبیر علیہ الصلاۃ والسلام حضرت لرینک لسان تشریع لرندن امت لرینه ارشاد یولیلہ صدور ایتشددر .

یعنی : اللهم وجودینه وجزا کوننه ایمان ایدن آدم هیچ بروقت دیگر لرینه ظلم ایتمز . قادینلر کزلہ کوزل معاملہ یی امر ایدرم قبول ایدیکنز . قابورغه کبی ا کر یلک قادینلرده طبیعتدر . کوجله دوزله لته جک اولور ایسه کسر ایدرسین . ( یعنی افتراق واقع اولور ) . کندی حاللرندہ براقیر سهک او وقت هرا یکی طرف راحت ایدر .

« و عاشروهن بالمعروف . فان کرهتموهن فعضی ان تکرهوا شیئاً ویجعل الله فیہ خیراً کثیراً » [ سورہ النسا - ۱۸ ] آیت کریمه سی معناسنده در .

شو حدیثده « فانهم خلقن من ضلع » جمله بلیغه سی « خلق الانسان من عجل » آیت کریمه سی کبی انسانده غالب اولان طبیعتی غایت بایغ ترکیبله بیان ایدر . « انسان : عجلدن خالق ایدلی » دیملک نه معناده ایسه « قادینلر قابورغه دن یعنی ا کر یلکدن خالق ایدلی » سوزی ده البته او معناده اولور .

« فانهم خلقن من ضلع » جمله نبویه سی « الله الذی خلقکم من ضلع » آیت کریمه سنک ترجمه سی کییدر . یالک زسیاق مختلفدر برنجیسی شفقت و مرحمت سپره تنه ارککار ی دعوت مقصدیلر ، آیت کریمه ایسه ماده انسانیه یی حالدن حاله صوقان قدرت الهیه نسبتله بعثک امکانه دلالت ایتدیر مک یولیلہ . لکن هیچ بری طبیعتده موجود ا کر یلک ویا اصلده موجودضعیفک ایله قادینلری وارککلری ذم ایتک تحقیر ایتک ، یولیلہ دکل .

شارع کبیر علیہ الصلاۃ والسلام حضرت لر ی مقصد لرینی ده مؤکد صورته بیان ایچون « وان اعوج شيء في الضلع اعلاه » سوزی ده علاوه ایتدی .

یعنی : اک ا کر ی ی قابورغه ده باش طرفی اولور . قادینک ، طبیعتی قابورغه باشی کبی ا کر ی اولور ایسه ده تحمل ایت ؛ طالهک اعضا لرینی کوجله ، قوتله دکل ، یوموشاقلقه تربیه ایت ؛ ایشته عائلہ انتظامنده ، چوجوقلر تربیه سنده اک مهم اک طوغری قانون !

اکلادم، شادلفيله دکل، بلکه «اوقدر عصرلر امتدادنده علمای اسلامک کوزندن حقیقت نصل غائب اولاییلدی!» قایغوسيله ایدی .

شو کشفیات عصرنده، یعنی خزائن الهیه من غیر حساب، هر کون، هر ساعت اسرار طبیعتی آتوب حیقاردینی بر زمانده «اوقدر آچیق بر حقیقتی کشف ایتدم» دیمکدن بنالبته اوتانیرم. بونیده اکلایاجاق قدر مقرر و غافل دکلیم. لکن اوقدر عصرلر امتدادنده علمای اسلامک بیوک عقللرندن، واسع نظرلرندن غایت آچیق حقیقتک غائبکی بنالبته پک متأثر ایدر .

اوقدر آچیق بر حقیقت نصل غائب اولمش؛ روایت کلهلریله تقیدک، راولر حقنده حدوددن خارج اعتقادک تأثیریله شوحال حاصل اولمش اولسه کرک .

سوزم شودر، عذر شودر. حقیقت طالبلری حضورنده عذرم البته معقول اولور! سوزمک قیمتده احتمال تقدیر ایدیلیر، قبول ایدیلیر. ایمان سوزمکه، اسلامیه قرآن کریمه محبت سائقه سوله سولیندی، یازلدی .

فکرک حریتی، طلبک اهمیتی، قصدک صحتی معلوم ایکن بویله اعتدالرله البته حاجت یوقدر. لکن، ان شاء الله، زائل اوله جق موقت برحالمزک تأثیریله بن بونلری یازمایه مجبوریتم حس ایتدم .

ناقلی: قایا نوری

### هرکت فکریه

کچن نسخه ده وعد ایتشدک آغا اوغلی احمد بکک، پک شایان نظر اولان ۲۱ و ۲۲ ایلول ۱۹۲۳ تارخی (وطن) غزته سنده مندرج مقاله سندن ور (منورلرک وظیفه سی) حقنده شو مفید فقره لری قارلرمن ایچون افراز ایدیوروز:

ادیبات ساحه سنده کی آلی آلتش سنه ک تکاملمز، موسیقیده کی جریانلر، علم، فن، فلسفه ده جریانلر، سیاسی، علمی، اجتماعی تمایللر، خلاصه برزهره منوره نک معنوی اندیشه لرینی تشکیل ایدن بوتون عواملده، تورک منورلرینک شرقدن قطعی صورتده یوز چویره رک غریبه

او حدیث شودر، لکن بونده «حوا، آدمک صول قابورغه سندن خلق ایدلدی» سوزینه دلالت ایدمیلیر بر نقطه یوقدر .

راویلر لسان نبوتدن صادر سوزی ظاهرندن صرف ایتش، ایکی مقصده ایکی زمانده سولینمش سوزلری قاریشدیروب بطلانی قطعاً معلوم مصنوع برجهلی لسان نبوته وهم سائقه سوله وضع ایتش. صوکره خلقت حادثه سنده بیوک بر معجزه الهیه اولقی اوزره نقل وقبول ایدیلوب «حدیث نبوی» اولقی شرفنده ایریشمش! لسان رسالتک عصمت الهیه سنه طوقونماق فریضه سی یولنده بن شو قدر سوزره جسارت ایتدم، راولرک وهملردن نجباتلرینی تمی ایتدم. اللهک عنایت خصوصیه سنه مظهر اولونمایان انسانلر نسیان، خلط کبی وقوعی غایت چوق آفتلردن البته تمامیه معصوم دکلدر. لکن لسان نبوتله اسلامیت البته اوهامدن پاکدر .

راوی: عدلدر، نقدر، امیندر. لکن هر حالده بشردر، اونوتور، خلط ایدر، وهم ایدر. ایکی مقصده ایکی زمانده سولینمش سوزلری جمع ایدر سه یالان سولیش اولماز .

قواعد فقهیه ده (۲۱۰) نجی صحیفه ده «وخلق منها زوجها»، «وجعل منها زوجها، لیسکن الیه»، «خلقکم من نفس واحدة ثم جعل منها زوجها» آیت کریمه لرینک تفسیرلرینی یازمش ایدم. بنم تفسیرم تأویل زحمتلرندن، تحریف جنایتلرندن، قرآن کریمک معجز نظم لرینی اصلاح ایدم دعوالرندن، انشاء الله، تمامیه پاکدر.

قرآن کریمک صریحتی، بلاغت اعجازیه سی، باطلدن طهارتی، اک مهم مسئله لری غایت دقیق اسلوبده بیانی، شارع کیرک معصومیتی، اسلامیتک تخمینات علمیه نه نسبتله علوتی، اساطیر یهودیه دن خالصکی کبی کلی مصالحتار بزم طرفده ایکن اهل علمک اجماعلرینه مخالفت ایتک، راولردن بعضیلری حقنده «انساندر، وهم ایدمیلیر» دیمک ان شاء الله جنایت اولماز!

بن شوسطرلری یازدم. لکن «الله شکر، حقیقتی